

6. 6. 2013

ID: 91610

Dědické řízení

Do pasiv dědictví soud zařadí zůstavitelovy dluhy (závazky), odůvodňují-li to výsledky předběžného šetření, šetření, které provedl v rámci přípravy jednání, zprávy, které mu byly sděleny na jeho dotaz (§ 128 občanského soudního řádu), nebo shodné údaje dědiců, popřípadě údaje státu, má-li mu dědictví připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku, aniž by bylo významné, zda se staly spornými ve smyslu ustanovení § 175l odst.1 věty druhé občanského soudního řádu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2436/2011, ze dne 25.4.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci dědictví po J. P., zemřelém dne 31. března 2009, za účasti 1) E. P., zastoupené JUDr. L.F., advokátem se sídlem v P., a 2) České republiky - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v P., o dovolání České republiky - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 21. října 2010 č.j. 24 Co 353/2010-202, tak, že dovolání České republiky - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových se zamítá.

Z odůvodnění:

Řízení o dědictví po J. P., zemřelém dne 31.3.2009, bylo zahájeno usnesením Okresního soudu v Berouně ze dne 17.4.2009 č.j. 22 D 348/2009-2. Provedením úkonů v řízení o dědictví byla pověřena Mgr. Magdalena Holečková, notářka v Berouně (§ 38 občanského soudního řádu).

Okresní soud v Berouně usnesením ze dne 3.6.2010 č.j. 22 D 348/2009-155, opraveným usnesením ze dne 17.6.2010 č.j. 22 D 348/2009-163, určil, že obvyklá cena majetku, který měl zůstavitel s E. P. ve společném jmění manželů, činí 1.002.428,91 Kč, rozhodl, že z tohoto majetku, který tvoří nemovitosti v Hudlicích (v usnesení blíže popsané), osobní automobil Honda Jazz a práva a povinnosti ze zůstavitelových účtů u bank (v usnesení blíže označených), připadá ideální polovina E. P. a druhá ideální polovina "do dědictví" a že "za úhradu závazků náležejících do společného jmění zůstavitele a pozůstalé manželky E. P.", které tvoří dluhy vůči CORSAIR (Luxemburg) N 11 S.A. ve výši 2.280.199,57 Kč, vůči Finančnímu úřadu v Berouně ve výši 115.760,- Kč, vůči Oberbank AG, pobočce Česká republika, ve výši 65,33 Kč a vůči TEMPLON LIMITED ve výši 7.500,- Kč, "odpovídá jednou polovinou, tj. celkem do výše 1.201.762,46 Kč", E. P., přičemž "druhá polovina těchto závazků v téže výši se zařazuje do pasiv dědictví", a stanovil "ke dni smrti zůstavitele" obvyklou cenu majetku zůstavitele ve výši 501.214,45 Kč, dluhy zůstavitele ve výši 1.210.256,46 Kč a "výši předlužení" částkou 709.042,01 Kč. Soud prvního stupně dovedl, že dědictví má připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku státu, neboť zůstavitel zemřel bez zanechání závěti a listiny o vydědění a že "v úvahu přicházející zákonní dědici" odmítli dědictví. Při rozhodování o obvyklé ceně majetku, který měl zůstavitel ve společném jmění s manželkou E. P., a při vypořádání společného jmění manželů soud prvního stupně vycházel "z údajů účastníků s přihlédnutím k jejich návrhu" a z toho, že "podíly obou manželů na společném majetku jsou stejné". Dluhy zůstavitele vůči CORSAIR (Luxemburg) N 11 S.A., Finančnímu úřadu v Berouně, Oberbank AG, pobočce Česká republika, a TEMPLON LIMITED "vznikly jako společné závazky zůstavitele a manželky E. P."; protože jsou "závazky vzniklé za trvání manželství povinni manželé splnit rovným dílem", soud prvního stupně zařadil "do soupisu dluhů dědictví" jejich polovinu, když "za druhou polovinu odpovídá pozůstalá manželka E. P.". Další pohledávky (věřitele GE Money Multiservis a.s. z titulu nezaplaceného

revolvingového úvěru č. 1285931001/0600 ve výši 29.950,21 Kč, z titulu nesplaceného revolvingového úvěru č. 3105633115 ve výši 29.367,60 Kč a z titulu nesplaceného úvěru č. 3406581793 ve výši 14.185,- Kč) soud prvního stupně nezařadil do soupisu pasiv společného jmění manželů ani do pasiv dědictví a odůvodněním, že "věřitel přes výzvu soudního komisaře své tvrzené pohledávky nedoložil a účastníci je neuznali".

K odvolání E. P. Krajský soud v Praze usnesením ze dne 21.10.2010 č.j. 24 Co 353/2010-202 změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že určil, že obvyklá cena majetku, který měli zůstavitel a pozůstalá manželka ve společném jmění manželů, činí ke dni smrti zůstavitele 1.002.200,- Kč a že z tohoto majetku připadá "do dědictví" ideální 1/2 "domu čp. na st. p. č., st. p. č., p.č., p.č., vše v obci a k.ú H., zapsané v Katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, Katastrální pracoviště Beroun", a "osobní automobil značky Honda Jazz, SPZ 4S1 3119", a E. P. druhá ideální polovina "domu čp. na st. p. č., st. p. č., p.č., p.č., vše v obci a k.ú H., zapsané v Katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, Katastrální pracoviště Beroun", stanovil, že obvyklá cena zůstavitelova majetku činí 502.428,90 Kč, že výše zůstavitelových dluhů činí 2.412.018,80 Kč a že "výše předlužení" činí 1.909.589,90 Kč, a rozhodl, že "pozůstalá manželka E. P. nemá vůči dědici - České republice, zastoupené Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně ani před soudem odvolacím. Shodně se soudem prvního stupně vycházel odvolací soud z toho, že "dědictví na základě odúmrti připadá státu" a že do aktiv společného jmění zůstavitele a jeho manželky patří - jak bylo mezi účastníky nesporné - "nemovitosti zapsané na LV č. pro obec a k.ú. H., v Katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, Katastrální pracoviště Beroun", jejichž obvyklá cena ke dni smrti zůstavitele činila 1.000.000,- Kč, a osobní automobil zn. Honda Jazz, RZ 4S1 3119 v obvyklé ceně ke dni smrti zůstavitele ve výši 2.200,- Kč. Pohledávky "uplatňované" společností GE Money Multiservis, a.s. nebyly podle odvolacího soudu "doloženy a pozůstalá manželka s jejich zařazením do pasiv společného jmění nesouhlasila", a proto zůstaly ve smyslu ustanovení § 175k odst. 3 občanského soudního řádu sporné, a to "i pokud jde o jejich zařazení do pasiv dědictví po zůstaviteli". Ohledně pohledávek Finančního úřadu v Berouně ve výši 115.760,- Kč, společnosti TEMPLON LIMITED se sídlem na Kypru ve výši 7.500,- Kč a společnosti CORSAIR se sídlem v Lucembursku ve výši 2.280.199,59 Kč odvolací soud uvedl, že - i když "z hlediska svého vzniku" byly tyto pohledávky mezi manželkou zůstavitele a státem nesporné - E. P. namítla, že jde o "dluhy zůstavitele vyplývající z jeho podnikání, k němuž nedala souhlas", a dovodil, že mezi účastníky je sporné, zda tyto pohledávky mají být zařazeny do pasiv společného jmění manželů; odvolací soud se proto omezil na zjištění spornosti těchto "společných závazků zůstavitele a pozůstalé manželky" s tím, že "při vypořádání společného jmění manželů k nim nebude přihlížet". Běžné účty zůstavitele u bank byly podle odvolacího soudu zřízeny na základě smluvního vztahu mezi bankou a zůstavitelem a jedná se tedy "o oddělený majetek (dluhy) zůstavitele, který nespadá do předmětu vypořádání společného jmění zůstavitele a pozůstalé manželky". Při vypořádání aktiv společného jmění manželů vzal odvolací soud v úvahu, že "obě aktiva" nejsou pozůstalou manželkou "dlouhodobě užívána" a že "pozůstalá manželka v odvolacím řízení výslovně uvedla, že o užívání automobilu nemá zájem" a "vzdává se svého podílu na vypořádání" poloviny hodnoty automobilu. Při vypořádání pasiv dědictví odvolací soud vycházel z toho, že stát "nezpochybňoval vznik a výši" pohledávek společnosti CORSAIR se sídlem v Lucembursku, Finančního úřadu v Berouně a společnosti TEMPLON LIMITED se sídlem na Kypru, a že proto patří do pasiv dědictví.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala Česká republika - Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových dovolání. Namítá, že při vypořádání společného jmění manželů odvolací soud sice správně zjistil "spornost společných závazků" vůči věřitelům "TEMPLON LIMITED, CORSAIR, Oberbank AG a Finančnímu úřadu Beroun", že však nesprávně tyto pohledávky zařadil "v plné výši" do pasiv dědictví. Dovojuje, že při rozhodování podle ustanovení § 175l odst.1 a § 175o odst.1 občanského soudního řádu se soud nezabývá pasivy společného jmění, která jsou sporná mezi "dědici

a pozůstalým manželem", a mezi účastníky spornými pasivy dědictví a že tedy nemělo být při rozhodování podle ustanovení § 175o odst. 1 občanského soudního řádu přihlédnuto k výše uvedeným závazkům, neboť "zůstaly sporné". Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud zrušil napadené usnesení a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

E. P. uvedla, že odvolací soud postupoval "dle zákonných norem" a předmětnou věc po právní stránce správně posoudil, neboť zejména dluhy zůstavitele "byly zřízeny a vznikly na základě smluvního vztahu mezi bankou a zůstavitelem", a proto "se jedná o oddělené dluhy nespádající do předmětu vypořádání společného jmění zůstavitele a pozůstalé manželky". Navrhla, aby dovolací soud dovolání zamítl.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31.12.2012 (dále jen "o.s.ř."), neboť dovoláním je napadeno usnesení odvolacího soudu, které bylo vydáno před 1.1.2013 (srov. Čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. a že jde o usnesení, proti kterému je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, dovolací soud přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Vzhledem k tomu, že zůstavitel J. P. zemřel dne 31.3.2009, je třeba v řízení o dědictví v prvním a druhém stupni i v současné době postupovat podle "dosavadních právních předpisů", tj. podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 30.6.2009 - dále jen "občanského soudního řádu" (srov. Čl. II. body 7. a 10. zákona č. [7/2009](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).

Soudy v projednávané věci rozhodovaly jednak o obvyklé ceně majetku, který měl zůstavitel se svou manželkou E. P. ve společném jmění, a o vypořádání tohoto společného jmění manželů (§ 175l odst.1 občanského soudního řádu), jednak o obvyklé ceně zůstavitelova majetku, výši jeho dluhů a čisté hodnotě dědictví, popřípadě výši jeho předlužení (§ 175o odst.1 občanského soudního řádu). Odvolací soud při svém rozhodování vycházel - jak vyplývá z napadeného usnesení - z toho, že mezi manželkou zůstavitele E. P. a dovolatelkou bylo sporné, zda dluhy zůstavitele vůči CORSAIR (Luxemburg) N 11 S.A. ve výši 2.280.199,57 Kč, vůči Finančnímu úřadu v Berouně ve výši 115.760,- Kč, vůči Oberbank AG, pobočce Česká republika, ve výši 65,33 Kč a vůči TEMPLON LIMITED ve výši 7.500,- Kč představují společné závazky patřící do společného jmění manželů [§ 143 odst.1 písm.b) občanského zákoníku], neboť E. P. před odvolacím soudem namítla, že jde o (výlučné) dluhy zůstavitele "z jeho podnikání, k němuž nedala souhlas", a k těmto dluhům ve smyslu ustanovení § 175l odst.1 věty druhé a § 175k odst.3 občanského soudního řádu proto nepřihlížel. Dovolatelka v řízení před soudy "vznik a výši těchto pohledávek" nezpochybňovala; odvolací soud proto zařadil tyto dluhy do pasiv dědictví a s přihlédnutím k nim určil při rozhodování podle ustanovení § 175o odst.1 občanského soudního řádu dluhy zůstavitele a předlužení dědictví.

Jsou-li aktiva a pasiva dědictví mezi účastníky řízení o dědictví sporná, omezí se soud v řízení o dědictví jen na zjištění jejich spornosti; při určení obvyklé ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví, popřípadě výše jeho předlužení, k nim nepřihlíží (§ 175k odst. 3 občanského soudního řádu).

Měl-li zůstavitel s pozůstalým manželem majetek ve společném jmění, soud rozhodne o obvyklé ceně tohoto majetku v době smrti zůstavitele a podle zásad uvedených v občanském zákoníku určí, co z tohoto majetku patří do dědictví a co patří pozůstalému manželovi (§ 175l odst. 1 věta první občanského soudního řádu). Závisí-li rozhodnutí na skutečnosti, která zůstala mezi pozůstalým

manželem a některým z dědiců sporná, postupuje soud podle ustanovení § 175k odst. 3 občanského soudního řádu (§ 175l odst. 1 věta druhá občanského soudního řádu).

Při rozhodování o obvyklé ceně majetku, který měl zůstavitel s pozůstalým manželem ve společném jmění, a o vypořádání tohoto společného jmění manželů ve smyslu ustanovení § 175l odst. 1 občanského soudního řádu jsou účastníky řízení pozůstalý manžel a zůstavitelovi dědici, popřípadě stát, má-li mu dědictví připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku. Rozhodování o obvyklé ceně zůstavitelova majetku, výši jeho dluhů a čisté hodnotě dědictví, popřípadě výši jeho předlužení, se účastní dědici zůstavitele, popřípadě stát, má-li mu dědictví připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku. Věřitel zůstavitele je účastníkem řízení o dědictví - jak vyplývá z ustanovení § 175b věty druhé občanského soudního řádu - v případě dohody o přenechání předluženého dědictví věřitelům k úhradě dluhů, v případě, kdy se vypořádává jeho pohledávka, a při likvidaci dědictví; vypořádáním dluhu věřitele se rozumí uzavření dohody dědiců o vypořádání dědictví, podle níž by dědici měli odpovídat za zůstavitelovy dluhy jinak, než jak to vyplývá z ustanovení § 470 občanského zákoníku.

Do pasiv dědictví patří (srov. § 470 občanského zákoníku) jednak přiměřené náklady spojené s pohřbem zůstavitele, jednak všechny zůstavitelem zanechané dluhy (závazky), které se zakládají na důvodu, jenž nastal ještě za života zůstavitele, nebo které mají původ v právním úkonu, v protiprávním úkonu nebo v jiné právní skutečnosti, z nichž by měl zůstavitel plnit, kdyby mu v tom nezabránila smrt (srov. též právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 15.11.2011 sp. zn. 31 Cdo 3905/2008, který byl uveřejněn pod č. 38 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2012), ledaže by šlo o dluhy (závazky), které zanikají smrtí dlužníka (srov. například § 579 odst. 1 občanského zákoníku, § 328 odst. 2 zákoníku práce); není přitom významné, zda byl zůstavitel zavázán jako hlavní nebo tzv. náhradní dlužník, zda šlo o jeho výlučné nebo o společné dluhy (závazky) nebo zda dluhy (závazky) tvořily součást společného jmění zůstavitele a jeho manžela. Při zjišťování pasiv dědictví soud vychází z výsledků předběžného šetření, ze šetření, které provedl v rámci přípravy jednání, ze zpráv, které mu byly sděleny na jeho dotaz (§ 128 občanského soudního řádu), a ze shodných údajů dědiců, popřípadě z údajů státu, má-li mu dědictví připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku; jsou-li skutková tvrzení více dědiců o pasivech dědictví sporná, soud se omezí na zjištění jejich spornosti a při určení výše dluhů zůstavitele a čisté hodnoty dědictví, popřípadě výše jeho předlužení, ke sporným pasivům nepřihlíží.

Při rozhodování o obvyklé ceně majetku, který měl zůstavitel s pozůstalým manželem ve společném jmění, a o vypořádání tohoto společného jmění manželů ve smyslu ustanovení § 175l odst. 1 občanského soudního řádu soud provede - na návrh zůstavitelova manžela nebo některého z dědiců, popřípadě státu, má-li mu dědictví připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku - také vypořádání dluhů (závazků), které ve smyslu ustanovení § 143 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku tvořily společné jmění zůstavitele a jeho manžela. Takové vypořádání zůstavitelových dluhů (závazků) je ovšem účinné jen ve vztahu mezi jeho účastníky, tj. mezi manželem zůstavitele a zůstavitelovými dědici, popřípadě státem, má-li mu dědictví připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku; vůči věřitelům zůstavitele nepůsobí, a to již z toho důvodu, že věřitelé nebyli (a nemohli být) účastni takového vypořádání a že usnesení soudu vydané podle ustanovení § 175l občanského soudního řádu pro ně není závazné (srov. § 167 odst. 2 a § 159a odst. 1 a 4 občanského soudního řádu).

Dovolatelce lze přisvědčit v tom, že při rozhodování podle ustanovení § 175l občanského soudního řádu se soud omezí na zjištění spornosti majetku nebo dluhů (závazků) patřících do společného jmění zůstavitele a jeho manžela, závisí-li rozhodnutí na skutečnosti, která zůstala spornou mezi manželem zůstavitele a některým z dědiců (popřípadě státem, má-li dědictví připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku), a nepřihlíží k nim (§ 175l odst. 1 věta druhá a § 175 odst. 3 občanského soudního řádu). Uvedený postup ovšem neznamená, že by k tímto způsobem spornému majetku nebo

dluhům (závazkům) nemohlo být přihlédnuto při rozhodování o obvyklé ceně zůstavitelova majetku, výši jeho dluhů a čisté hodnotě dědictví, popřípadě výši jeho předlužení, podle ustanovení § 175o občanského soudního řádu, neboť při rozhodování podle ustanovení § 175o občanského soudního řádu je významná spornost aktiv nebo pasiv dědictví jen mezi více dědici navzájem a nikoliv také spornost mezi manželem zůstavitele a některým z dědiců, popřípadě státem, má-li dědictví připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku. Z uvedeného proto (mimo jiné) vyplývá, že do pasiv dědictví soud zařadí zůstavitelovy dluhy (závazky), odůvodňují-li to výsledky předběžného šetření, šetření, které provedl v rámci přípravy jednání, zprávy, které mu byly sděleny na jeho dotaz (§ 128 občanského soudního řádu), nebo shodné údaje dědiců, popřípadě údaje státu, má-li mu dědictví připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku, aniž by bylo významné, zda se staly spornými ve smyslu ustanovení § 175l odst.1 věty druhé občanského soudního řádu.

Vzhledem k tomu, že vypořádání zůstavitelových dluhů (závazků) provedené podle ustanovení § 175l občanského soudního řádu není závazné pro zůstavitelovy věřitele, soud zařadí do pasiv dědictví rovněž (v plném rozsahu) mezi více dědici "nesporné" dluhy (závazky) zůstavitele, které patří do jeho společného jmění s pozůstalým manželem [§ 143 odst.1 písm.b) občanského zákoníku], aniž by přitom bylo významné, zda, popřípadě jak byly tyto dluhy (závazky) vypořádány mezi manželem zůstavitele a zůstavitelovými dědici (popřípadě státem, má-li mu dědictví připadnout podle ustanovení § 462 občanského zákoníku) v rozhodnutí vydaném podle ustanovení § 175l o.s.ř. nebo v řízení podle části třetí Občanského soudního řádu, neboť dědici zůstavitele jsou povinni tyto dluhy (závazky) věřitelům uhradit bez ohledu na to, zda a jak byly vypořádány při rozhodování podle ustanovení § 175l občanského soudního řádu.

V projednávané věci se pasiva dědictví spočívající ve dlužích (závazcích) vůči věřitelům "TEMPLON LIMITED, CORSAIR, Oberbank AG a Finančnímu úřadu Beroun" nemohla stát při rozhodování o obvyklé ceně zůstavitelova majetku, výši jeho dluhů a čisté hodnotě dědictví, popřípadě výši jeho předlužení, spornými už proto, že se ho účastnil pouze stát, neboť dědictví nemůže nabýt žádný dědic. Vzhledem k tomu, že stát uvedené dluhy nezpochybnil a že sporné se stalo (z důvodu existence manželky zůstavitele E. P. k těmto dluhům) pouze to, zda patří do společného jmění zůstavitele a pozůstalé manželky, jakož i k tomu, že do pasiv dědictví patří (v plném rozsahu) též dluhy zůstavitele, které tvoří společné jmění manželů a které byly vypořádány při rozhodování o obvyklé ceně majetku, který měl zůstavitel s pozůstalou manželkou ve společném jmění, a o vypořádání tohoto společného jmění manželů, odvolací soud k nim při rozhodování podle ustanovení § 175o občanského soudního řádu přihlédl v souladu se zákonem.

Protože usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné a protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelkou tvrzeno), že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolací soud dovolání České republiky - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)